

Crisis Theologica

In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi controversiæ,
subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Crisis Theologica - In Qva Selectiores, Et Aciores hujus, et elapsi sæculi
controversiæ, subsecuturâ in Elencho legendæ discutiuntur

Casnedi, Carlo Antonio

Ulyssipone, 1712

§. I. Argumenta Palanci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84796](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84796)

non sit probabilis, hinc possumus sequi minus tutam minus probabilem; quia verò hanc sequendo, aiunt Probabilitæ Reflexivæ, certi non sumus de non peccato formali, exponi autem ejus periculo sit peccatum, ideo appellant ad iudicium reflexum certum de non peccato formali, ponendo tale opus ut subitans iudicio certo probabili de honestate: ergo licet nullus sit vituperabilis ex eo quia non est certus se esse in gratiâ, nemo enim vituperabilis est, si careat eo, quod habere non potest; est tamen, qui potest esse certus de non peccato, & de honestate, non vult eam certitudinem habere.

N. 80. P. Eliz. Quod ait, quod operari sequatur ad esse, dico similia axiomata egere fultâ explicatione, de quâ latè Philoſophi, & Theologi. Quod scio est, esse contra P. Eliz. ut enim nemo certò scit, an sit in gratiâ, ita nemo certò scit, an operatio sua sit ex gratiâ: econtra sicut omnis scit certitudine naturali se esse, ita eadem certitudine scire debet, qualis sit sua operatio; quia verò directè scire hoc ipsum, est sæpe impossibile, ideo natura providit nobis principia certa reflexa, ex quibus iudicium certum reflexum de qualitate nostrarum operationum deducere possumus. Ad aliam rationem patet ex mox dictis.

N. 81. Ad 11. dico evidens dari contra ejus doctrinam argumentum; nam ejus doctrina est, non posse per principia reflexa certificari de non peccato, dum sequimur iudicium tantum probabile de non peccato: argumentum ejus est, quod opinio probabilis raro fallat, & inde infer licitum sequi opinionem probabilem; ergo ut probet licere sequi probabile, reflexo utitur argumento. Vel igitur hoc argumentum reflexum est certum saltem sibi, vel non? Si est certum; ergo per principium, & argumentum reflexum, qui sequitur opinionem probabilem de non peccato, potest esse certus de non peccato, adeoque tota ejus doctrina evertitur. Si non est certum; & sic sicut dicimus non satis esse iudicium directum probabile de non peccato, quia exponimur probabiliter periculo peccati; ita dicam, quod non satis erit illud argumentum reflexum incertum ob eandem rationem.

N. 82. Quare licet verum sit, opinionem certò probabilem raro fallere, nam inter certò probabiles longè plures sunt veræ, quàm falsæ, etenim pleræque ex falsis non sunt certò probabiles; attamen probabilitas non est satis, sed tenemur ad certitudinem de non peccato habendam. Similiter etsi verum sit, quod operans ex probabili non di-

cat, *Volo facere hoc, etsi forte sit contra Dei legem*; sed dicat, *Volo facere hoc, etsi forte esse possit contra Dei legem*; attamen illi duo actus sunt æquivalenter idem in ordine ad exponendum hominem periculo peccati; & non minus habet voluntatem non bonam, qui habet primum, quàm qui secundum actum; ergo necesse est aliunde haurire certitudinem, sive à iudicio reflexo, ut Reflexivæ, sive ab ipsamet probabilitate, quæ est intransitivè, & per se certitudo non peccati, ut nos diximus. Addo me inter hos duos actus, *Fortè actus est contra Dei legem: Possibile est, ut hic actus sit contra Dei legem*, nullam videre differentiam, nisi materialem, qualis est inter actum, & potentiam; ergo si teneor vitare illum, teneor vitare alterum, nam actus supponit potentiam.

Ad 12. dico paritatem non esse ad rem; N. 83! aliud enim est, quod sæpe certi non sumus nos restituisse tentationibus vehementibus; aliud, quod nos certi non sumus de non peccato, dum liberè omnino, & deliberatè opinionem aliquam certo probabilem eligimus. Admitto primum, quod non est ad rem, & nego secundum. Addo ex non certitudine de resistentiâ tentationis unicè inferri, quod tunc sæpe non sumus certi de non peccato: quid autem ex hoc inferitur, nisi nos sæpe de non peccato certos non esse? quod verum est: non autem inferitur, quod ut sine peccato operemur, necesse non sit, ut certi simus de non peccato; dico enim hoc semper esse necessarium.

S E C T I O III.

Argumenta Palanci, P. D. Thyrsi, P. Munieſæ, Candidi, & aliorum.

§. I.

Argumenta Palanci.

S U M M A R I U M.

Quia in sequente minus probabilem dari non potest certitudo reflexa de honestate formali operis, n. 84.

Solvo, n. 85. 86.

Quia a nobis ad probabilitatem practicam innumera requiruntur, & plerumque implicat evidentiâ de probabilitate opinionis, n. 87.

Retorqueo, n. 88. 89.

Non est difficile invenire certò probabilem; & quæ talis sit, n. 90.

Confundit probabilitatem cum veritate, ib.

Satis, ut rationes probabiles appareant connexæ cum veritate objectivâ opinionis, n. 91.

Arguit, quia certitudo honestatis formalis excludit formidinem prudentem oppositi asserti.

tam ab Apostolo, & auget presumptionem,
n. 92.

Retorquetur, n. 93.

N.
84.

Palanc.

Arguit 1. qm. 33. num. 23. quia non est unde certitudo de honestate formali operationis provenire possit in eo, qui sequitur æquè, aut minùs probabilem; cum enim incertum omnino sit, an tale opus liceat, seu an objectum sit re ipsa licitum, aut vetitum, quomodo potest quis esse evidenter certus de honestate formali electionis objecti incerti? O mirabilis chimæra! Ergo haberi non potest certitudo reflexa de honestate formali operationis. Nec enim satis est dicere, quod eliciens sit certus de eo, quod opinio sit verè probabilis. Contra enim est; quia si opposita est æquè, aut magis probabilis, non potest esse certus, quod ea opinio sit simpliciter probabilis; hoc enim est falsum; sed tantum, quod sit probabilis secundum quid: sed probabilitas secundum quid non est satis ad honestè formaliter operandum: ergo haberi non potest certitudo reflexa de formali honestate operationis in eo, qui sequitur æquè, aut minùs probabilem.

N.
85.

Resp. certitudinem reflexam oriri ex præmissis certis, & evidentibus saltem ipsis Probabilistis; quales sunt, Licitum est sequi æquè, aut minùs probabilem: sed opinio docens licere die festo picturam est talis: ergo licet sequi opinionem probabilem dicentem, licere die festo picturam. Ecce 1. utriusque præmissa est nobis certa. Ecce 2. etsi incertum nobis sit, an pictura die festo sit, vel non sit in se licita, certi tamen sumus de honestate formali electionis picturæ die festo: hæc enim certitudo de eadem honestate oritur ex dictis præmissis. Parcere igitur poterat exclamationi. Rogo enim, an qui diceret hunc syllogismum reflexum esse certum, diceret chimæram, Licet sequi longè probabiliorem? sed opinio stans pro licentiâ picturæ die festo est longè probabilior; ergo licet eam opinionem sequi. Sanè maior extollitur à Palanco tamquam certa; & tamen omnes Tutoristæ putant illam falsam; & omnes Probabilistæ putant etiam illam falsam, si detur obligatio sequendi probabiliorem præ minùs probabili. Minor constat rationibus, quæ magis, & vehementius inclinant intellectum, immò experientiâ, ut sæpe dicit. Sicut igitur, si Probabiliorista hoc diceret, nullam diceret chimæram, etsi falsum diceret, ita nec nos.

N.
86.

Ad replicam dico certissimum mihi esse, quod minus, aut æquè probabilis in conspectu probabilioris maneat simpliciter, & ab-

solutè probabilis, & non tantum secundum quid: hoc autem ita certum mihi est, quam certum mihi sit, quod D.D. assentientes opinioni contradictoriæ, habeant rationes validas, & ego cognosco esse validas; nec mihi tantum tribuere volo, ut quia meæ rationes videntur mihi validiores, iudicem rationes oppositas nullius penes me valoris esse.

Arguit 2. n. 24. Ad veram probabilitatem N. practicam tot à nobis assignantur, ut facilis sit lapidem Philosophicum, quam veram Probabilitatem invenire; nam ratio, quæ ab uno dicitur gravis, & solida, ab alio rejicitur ut falsa, & sophistica: ergo plerumque saltem implicat evidenter scire, quod opinio, quam quis sequitur, sit verè probabilis. Urget num. 25. argumento, ut ait, semper difficili: Si opinio, quam quis sequitur, in re est falsa, rationes, & fundamenta erunt necessario purè sophistica, & apparentia, nam re ipsa non probant eam opinionem esse veram, sed purè apparenter; sed scire non possumus evidenter de opinione purè probabili, utrum sit vera, vel falsa, ut fatemur; ergo evidenter scire non possumus, utrum ea motiva, & rationes sint revera solida, vel sophistica.

Sed contra 1. quia si est plerumque impossibile evidenter scire, quæ opinio est verè probabilis, quomodo scire poterimus, quæ sit verè longo excessu probabilior; & tamen permittit, & obligat nos inter probabiles ad longo excessu probabiliorem? Quæro enim, an probabilior, ad quam obligas, debeat esse tibi longo excessu certò probabilior, an verò debeat tantum esse tibi longo excessu, probabiliter, aut probabilius probabilior? Si dixeris primum, contra est; quia si difficile, & plerumque impossibile est certò scire, quæ opinio sit verè probabilis, multò magis certò scire, quæ sit verè probabilior longo excessu. Si dixeris secundum, contra est; quia si nos concedendo licitum sequi minus, aut æquè probabilem, dummodo sit certò probabilis, laxamus, ut dicis, conscientiam; longè magis tu laxas, immò ad laxitatem obligas, dum inter probabiles obligas ad longo excessu probabiliorem, quin requiras, ut sit certò non tantum longo excessu probabilior, sed ne quidem ut sit certò probabilis.

Contra 2. quia argumentum, quod vocat N. difficile, contra illum militat; quia si opinio, quam sequitur ut probabiliorem, est in re falsa, ergo ejus rationes erunt sophistica.

In formâ dico non esse difficile invenire N. opinionem certò probabilem; ea enim est, quæ

quæ nititur rationi, quæ mihi apparet certò
gravis, & solida; ut enim fundamentum
aliquid sit certò, & verè probabile, non est
necesse, ut reverà connectatur cum re, quam
probat; aliàs probabilitas objectiva, & ve-
ritas objectiva idem essent; quod est certò
falsum ex disp. 4. & 5. sed satis est, ut mihi
certò appareat quòd connectatur. Vt enim
ad hoc ut opinio sit verè probabilis, aut pro-
babilior, necesse non est, ut sit in re vera,
nam plura probabilia, immò probabiliora
sunt in re falsa; ita ad hoc, ut ratio sit solida,
gravis, & probabilis, aut probabilior, ne-
cesse non est, ut reverà uniatur cum suà
conclusionem; (nam aliud est probabilitas,
aliud veritas) sed satis, ut mihi sit moraliter
certum, quòd talis ratio sit gravis, sive uni-
atur, sive non uniatur in re cum conclusione.
Quare dummodo certus sim, quòd talis ra-
tio magnam habeat apparentiam connexio-
nis cum tali objecto, ratio est mihi certò
gravis; & dummodo certus sim, quòd ea
conclusio magnam habeat veritatis apparen-
tiam, est mihi certò probabilis; quidquid
deinde sit, an ratio, quæ mihi est certò gra-
vis, seu certò videtur mihi concludere, re-
verà concludat, an non; nam possum esse
certus de magnà verosimilitudine, quin sim
certus de veritate, ut alibi fatetur Palanco,
& experientia testatur.

Ad aliud fateor, quòd si opinio sit falsa,
ejus rationes non erunt cum illà in re con-
nexæ, adeoque in hoc sensu erunt sophisti-
cæ, falsæ, & purè apparentes; at hoc non
tollit, quòd si mihi certum sit, eas habere
magnam veritatis apparentiam, non sint
mihi certò probabiles, aut probabiliores. Ita
si quis mihi fide dignus dixerit Petrum gra-
viter infirmum, esse mortuum, certus sum
de magnà veritatis apparentià in hoc judi-
cio, Petrus est mortuus, etsi ea autoritas tunc
fuerit in re falsa. Moneo tamen, ne fiat
equivocum in tò purè apparens; si enim sig-
nificet, quòd autoritas, aut ratio conclu-
sionis sit in re falsa, & sophistica, fateor ita
esse; si significet, quòd non sit mihi certò
apparenter vera, nego; est enim mihi cer-
tum, quòd mihi appareat vera. Omitto alia
sumpta ex confusione sapientiæ, & pruden-
tiæ cum veritate.

Arguit 3. à n. 38. certitudinem de hone-
state formali exclusivam omnis formidinis
de non peccato formali esse noxiam hone-
stati, & virtuti; tum quia excutit timorem
necessarium ad salutem assequendam, ut ait
Apostolus; tum quia tollit diffidentiam sui,
& ansam præbet presumptioni, & opponi-
tur humilitati, & nostræ salutis sollicitudini.

Resp. aliam esse formidinem prudentem, N.
aliam imprudentem: prudens oppositi for-
mido tollitur à certitudine; imprudens à
solà evidentia. Qui ad iudicium reflexum
recurrunt tamquam necessarium, ut quis sit
formaliter certus de non peccato formali in
operando; vel qui necessarium negant, di-
cunt: cuique opinioni certò probabili inesse
certitudinem; non autem negant, immò af-
firmant compati cum eà certitudine formi-
dinem imprudentem; quod etiam affirmat
Palanco dicens, cum iudicio probabiliori di-
recto compati imprudentem formidinem,
& ut loquitur, per modum scrupuli de for-
mali honestate operationis sub eo iudicio
positæ. Quare quod Reflexistæ negant, est,
compossibile esse cum eo iudicio certo re-
flexo de honestate formali formidinem pru-
dentem de opposito; & sic conveniunt cum
Probabilioristis, sive negent, sive affirmant
iudicii reflexi necessitatem; immò cum om-
nibus, & illis tantum opponuntur, qui do-
cent necessariam esse evidentiam, aut certi-
tudinem de veritate iudicii directi; vel illis,
qui docent non satis esse, ut iudicium reflexum
sit certum, sed debere esse evidens de
honestate, ut quis honestè formaliter opere-
tur. Quòd si Palanco eos tantum impugnat,
qui evidentiam exigunt, & non tantum asse-
runt, rectè faciet; si eos qui solam certitudi-
nem requirunt, non rectè, immò se ipsum
impugnat.

§. II.

Argumenta Candidi, Riccij, & P. Muniesæ.

SUMMARIUM.

Plura alibi solvi, n. 94.

Arguit Mun. quòd hac propositio non tantum non
sit certa, quin est falsa; sequens minus pro-
babilem operatur licitè. Similiter hac, ego
nunc prudenter iudico me licitè operari,
non est certa, n. 95.

Ait neminem posse esse certum de non peccato,
cum sequitur probabiliorem de peccato, a n.
95. ad 99.

Solutio a n. 100. ad 105.

Licet opinio sit minus probabilis, est tamen certò
probabilis de non peccato, n. 102.

Idiotis certitudo reflexa est suo modo possibilis,
n. 103.

Innocentius non damnat, quòd qui certò probabi-
liter, sed quòd qui probabiliter agit, pruden-
ter agat, n. 104.

Est certum, quòd qui licitè operatur, non peccat;
quidquid dicat P. Muniesæ, qui negat esse
certum, n. 106.